Humanist

32-13
Tweewekelijkse uitgave van het Humanistisch Verbond
Postbus 114, Utrecht
Tel. (030) 31 81 45
1 juli 1977

RECTIFICATIE

In de vorige Humanist was de tweede helft van het memorandum aan de kabinetsformateur zonder nadere verwijzing op de achterpagina gedrukt.
Hopelijk heeft U begrepen dat beide artikelen één geheel vormden.

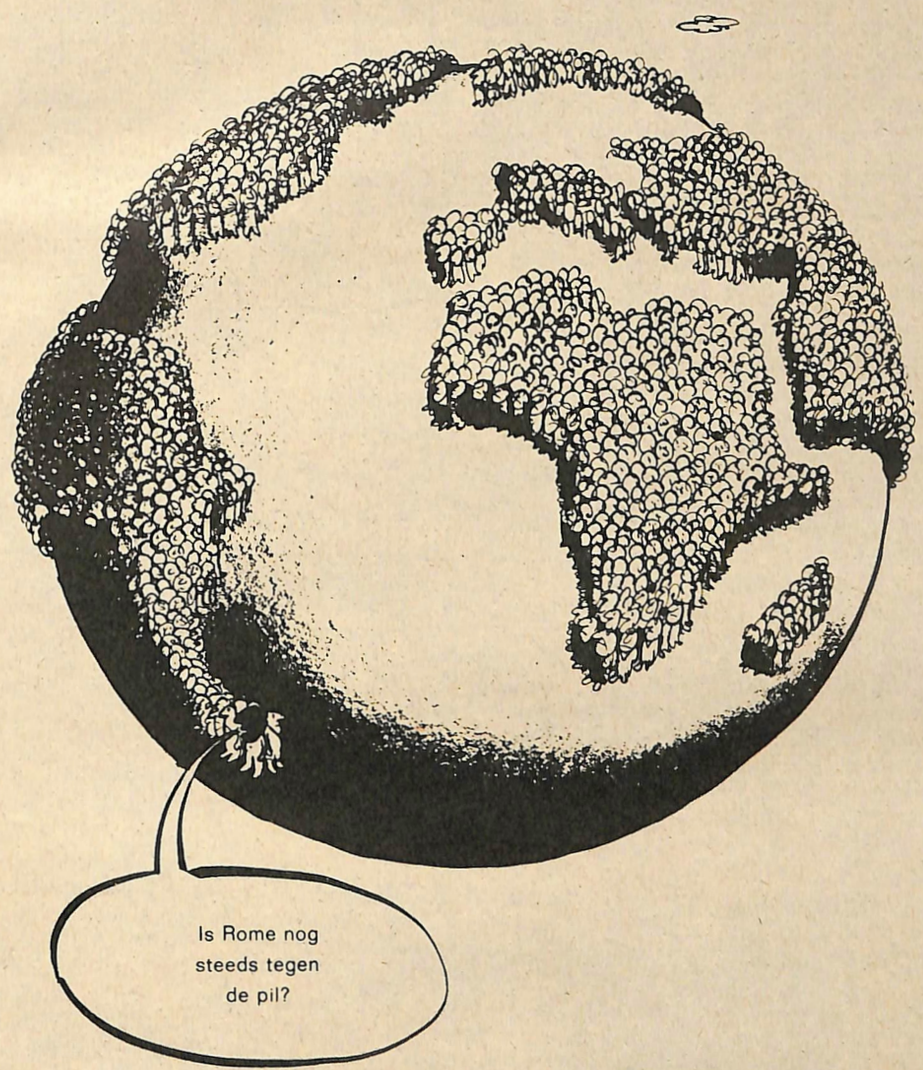

Geen bijbelwoord wordt tegenwoordig zo goed in praktijk gebracht als het gebod uit Genesis: Gaat heen en vermenigvuldigt U.
't Is zo gemakkelijk na te leven, dat gebod. Je hebt er vrijwel niets voor nodig, eigenlijk alleen maar afwezigheid van verantwoordelijkheidsbesef jegens de vrouw, jegens de flora en fauna en jegens het nageslacht. Of . . . afwezigheid van kennis aangaande voorbehoedmiddelen.
Wat dat betreft, draagt „Rome" een enorme schuld. Onnoemelijk veel ellende (overbevolking, armoede, maar ook gewetensnood) heeft het Vaticaan veroorzaakt.
Humanisten vechten niet tegen de religie, maar wél tegen sommige afschuwelijke gevolgen of uitwassen daarvan. Dat doen zij niet uit lijfsbehoud voor henzelf; het welzijn van allen, ook van gelovigen is daar bij gebaat.
De hierboven afgebeelde plaat van de Joegoslavische tekenaar Horst Haitzinger spreekt voor zichzelf.

A.W.

Waakzaam

Onlangs vergaderde het hoofdbestuur van de internationale humanistische unie (IHEU), dit keer in Hannover.

Het was in het zelfde weekeinde dat het gijzelingsdrama eindigde. De gijzelingen vormden ook onderwerp van bespreking, omdat besloten werd de nota van het Nederlandse HV hierover in het Engels te vertalen.

Meer dan ooit werd het mij duidelijk hoe belangrijk het is dat humanisten ook internationaal samenwerken. Alleen dan is het mogelijk tegenspel te bieden tegen allerlei zorgelijke ontwikkelingen. Zo meldden onze Amerikaanse geestverwanten de stijgende invloed van extreme christelijke groeperingen aldaar. Zo werd in Florida de gelijkberechtiging van homoseksuelen te niet gedaan, en dreigt in verschillende staten het scheppingsverhaal weer onderdeel van het biologie-onderwijs te worden.

In verschillende landen worden de mensenrechten met voeten getreden.

Het IHEU-hoofdbestuur besloot tot grotere waakzaamheid ook op politiek gebied, zonder ons partijpolitiek te binden, bijvoorbeeld via onze vertegenwoordiging in de Verenigde Naties.

Dat onze waakzaamheid niet zonder betekenis is, werd ons duidelijk door de dank van onze Joegoslavische en Indiase geestverwanten voor de rol van de IHEU bij de verbetering van hun positie. Ook internationaal geldt: samen staan we sterk.

Rob Tielman

In deze Humanist

- Frans Engel kijkt naar humanisten in andere landen op pag. 3
- Mevr. De Wolff-Ferdinandusse vertelt over haar angsten en hoe zij die overwon op pag. 4-5
- Weer brieven op pag. 7, blank en zwart op pag. 8

Hoofdbestuur

Op 3 juni was het hoofdbestuur voor het eerst bijeen in z'n op het laatste congres vernieuwde samenstelling. Daarbij trad dus ook voor het eerst de nieuwe algemeen voorzitter op. Met tevredenheid werd op het congres teruggekeken. Er waren trouwens wel wat klachten geweest over de zaal, en vooral over de geluidsinstallatie. Dat laatste had, naar belofte, beter in orde moeten zijn. Maar wat de zaal betreft, waar is de keus zo groot dat men steeds het perfecte kan vinden? Alleen in in de congrescentra van de grootste steden kan men kiezen, en dan nóg . . .

Aardig was het dat op een motie van het congres een antwoord is gekomen. Minister Lubbers reageerde op de kernenergie-motie, waarbij hij onder andere verwijst naar een onlangs door hemzelf geschreven artikel waarin hij ook tot bepaalde afwijzingen komt. De Humanist komt hierop terug.

Degenen die het congres gevolgd hebben weten dat er enkele statuten- (en reglements)wijzigingen uit zijn voortgekomen. Inmiddels is duidelijk geworden dat er geen ministeriële goedkeuring of vastlegging in een notariële akte meer op die wijzigingen (alléén) te verkrijgen is, zodat we twee jaar lang naar de geest van de nieuwe bepalingen zullen moeten gaan handelen. In 1979 worden ze ook formeel opgenomen als de aanpassingen aan de nieuwe wetgeving worden uitgevoerd. We zullen dit met de Verbondsraad bespreken.

Andere punten die uit het congres voortvloeien worden geagendeerd. Daarbij is het instellen van een ledentalcommissie, een procedure-ontwerp voor verdere arbeid aan het Humanistisch Perspectief, een onderwijsconferentie van brede opzet. Voorts moest, met de nieuwe mensen, de onderlinge verdeling over taakgroepen e.d. opnieuw worden bezien.

Oudbestuurslid Knap was niet zo gelukkig met onze TV euthanasie uitzending. Er lagen te veel aspecten van de uitvoering in handen van de verpleegster, waardoor de verantwoordelijke medicus te passief bleef. We moeten hier nader op in gaan.

Geruime tijd werd er besteed aan een ontwerp-brief plus-nota van de nieuwe voorzitter aan de kabinetsformateur. Het ligt ook in de bedoeling de niet-confessionele partijen te benaderen en met die partijen besprekingen te voeren. In al deze briefschrijverij – die ook in de Humanist aan de orde komt – en praterij gaat het natuurlijk om de achterstelling van humanisten en buitenkerkelijken. Op het congres werd al op de zendtijd gehamerd. Maar er is ook het onderwijs in diverse aspecten, de geestelijke verzorging in diverse takken, de benoeming in openbare ambten (confessionelen domineren vaak op ministeries en zelfs in de niet-confessionele partijen) enzovoort. Verder hebben wij een visie op een aantal actuele vraagstukken. Daar is uiteraard de abortus bij, maar ook de versterking van de rechten van minderjarigen; voorts de overlevingsproblematiek en de kernenergie. Met elkaar een heleboel, en welke ministerspost er dan nog voor Van Agt over kan blijven is voor mij een raadsel geworden.

Met het Steunfonds zijn er de laatste tijd wat moeilijkheden. Er waren wat spanningen ontstaan en er zijn wat minder gelukkige brieven geschreven. De wil is echter aanwezig eruit te komen en het vertrouwen bestaat dat dit onder leiding van de nieuwe voorzitter spoedig zal gebeuren.

Tenslotte een bijzonder afscheid. Mevrouw Goes – tante Rie op het Centraal Bureau – is 65 jaar geworden en verlaat de huishoudelijke dienst van het Erasmushuis. Sinds twee jaar is haar dochter, mevrouw Swager, al haar assistente. Zij wordt nu hoofd van de huishouding.

Maria E. W. Goes (tante Rie) nam afscheid als hoofd van de huishouding op het Erasmushuis, wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

Behalve de leden van het hoofdbestuur zullen ook de verbondsraadsleden en de H.O.I.-cursisten tante Rie kennen, maar niemand beter dan de leden van het Centraal Bureau: haar hartelijke persoon en opbeurende woorden bij moeilijkheden.

Op 2 juni werd op passende wijze afscheid van haar genomen: met toespraken, mooie geschenken en goede wensen voor de reis naar Griekenland. Welkom aan mevrouw Swager.

A. J. W.

Humanist

eindredakteur a.i.: Aart Weiland
Gedrukt op kringloop-papier bij Lumax, Utrecht.
Redaktie-adres: Hum. Verbond, Oudegracht 152, Utrecht. Tel. (030) 31 81 45.
Abonnementsprijs voor niet-leden: *f* 18,— per jaar t.n.v. Humanistische Pers, postgiro 58, Utrecht.

Wereld Humanisten-dag, nog eens

In april maakten we melding van de Wereld-Humanisten-dag, maar niet ieder kan zich een voorstelling maken van internationaal humanisme. Daarvan kunnen we een indruk krijgen als we „International Humanism" lezen. Over Marxistisch Humanisme en hoe er met de geschriften van Marx gemanipuleerd is, om nationale marxistische dogma's veilig te stellen.

Nieuws uit alle hoeken van de wereld: Korea meldt hoopvol, dat ze van een jaarlijkse publikatie van „Humanist", zullen overgaan op een kwartaal-blad. Ze vechten voor dezelfde menselijke waarden als wij!

In Amerika is het nog nodig om bepaalde sectes te bestrijden, die gelijke rechten eisen in het onderwijs voor het bijbelse scheppingsverhaal, naast de wetenschappelijke visie over de menselijke afkomst. Er is een manifest uitgebracht door humanisten, waarin de evolutieleer wordt uiteengezet, met een appèl aan alle belanghebbenden, te vechten voor eerlijk wetenschappelijk onderwijs. (Sommige opvattingen over democratie brengen typische moeilijkheden mee.)

In de Indiase „Secularist" is een artikel herdrukt van de overleden leider van de Atheïstische Beweging, mr. Gora. Hij vertelt daarin hoe hij met een paar geestverwanten wijd verbreid bijgeloof bestreed, door het rituele „fire-walking", wetenschappelijk te verklaren. Omdat een wetenschappelijke verklaring voor bepaalde bevolkings-groepen niets zegt, demonstreerde hij het met eigen blote voeten!

Er is overal ter wereld nog erg veel te doen, vooral ook minder spectaculaire zaken. Zij die binnen de internationale humanistische „joint family" hieraan werken, steunen elkaar, om niet moedeloos te worden onder de gigantische taak die het geweten hun oplegt.

Nergens is de humanistische georganiseerde beweging zo groot (in procenten van de bevolking) als in Nederland. Nergens is men er al aan toe zich de luxe te permitteren van een streven naar meer interne democratisering.

Voor *f* 650,– kunt u zich voor het leven verzekeren van belangrijke berichten, hoe in de wereld op humane wijze geijverd wordt voor humanistische denkbeelden. Een stuk ontwikkelings-hulp, die op de beste manier ten goede komt aan hen, die het nodig hebben en die dit stuk geestelijke bevrijding op geen andere wijze kunnen verwerven. Het is ook een heerlijk tegenwicht tegen al de negatieve publiciteit waarmee we dagelijks overspoeld worden.

Laat u eens aan de red. van Humanist weten op welke manier u aandacht besteedt aan het internationale aspect van ons humanisme? (Tel. IHEU 030-312155.)

Fr. Engel-Hoogeboom

Niet bij brood alleen

Onder de veelzeggende titel „Man does not live on GNP alone" (Gros National Product = Bruto Nationaal Produkt) schreef Jonathan Power in de International Herald Tribune een artikel, waarin hij het volgende opmerkt:
„Rechts en links zijn het er wel over eens, dat het doel van een goed-functionerende maatschappij **stijging van het BNP** moet zijn."
De auteur zelf is echter van oordeel, dat economische inspanning slechts één der vormen van menselijk creatief instinct is.
Over dit onderwerp kreeg Power een recente studie onder ogen van de in Washington gevestigde overzeese ontwikkelingsraad. De opstellers van deze studie gaan uit van de veronderstelling dat de traditionele berekening van het BNP niet aangeeft in hoeverre de menselijke behoeften van het individu bevredigd worden. Er is volgens hen geen automatisch verband tussen de groei van het BNP en de verbetering van de levenskansen, het dalen van de algemene sterftecijfers en van de kindersterfte, de verdwijning van het analfabetisme, enz.
Zo blijkt dat stijging van het BNP nog geen verbetering behoeft te betekenen van het lot van de armste bevolkingsgroepen. Maar het minder voor de hand liggende gevolg is ook waar, en wel, dat een verhoging van het inkomen van de arme bevolking hun welzijn niet bevordert. Een sprekend geval is de borstvoeding. Door verbetering van inkomens en door reclamecampagnes gaan vele moeders hun kinderen met behulp van melkpoederpreparaten voeden, met als gevolg toename van de kindersterfte.
Vandaar dat de opstellers van de studie een eigen index ontwierpen, de „Index van de fysieke kwaliteit van het leven" (PQLI). De gemiddelde levensverwachting, de kindersterfte en het alfabetisme worden beoordeeld naar een schaal, welke van 1 tot 100 loopt. Het land met de gunstigste omstandigheden krijgt 100 punten en het land met de ongunstigste omstandigheden 1 punt. Het gemiddelde van deze drie cijfers is de PQLI.
Naar deze maatstaf gemeten komt Noorwegen uit de bus met een PQLI van 99, de Verenigde Staten hebben het cijfer 96, hoewel het BNP per hoofd van de bevolking in de V.S. hoger is dan dat van Noorwegen. Acht ontwikkelde landen, duidelijk „armer" dan de Ver-

(lees door op pag. 6)

Anny de Groot, penningmeesteresse van de gemeenschap Nunspeet

Humanisme op de Noord-West Veluwe

„Wij humanisten leven hier temidden van streng-rechtzinnige protestanten, van wie de meesten zelfs tot de z.g. zwarte-kousen-kerk behoren. Vaak word je met de nek aangezien, en dat maakt 't voor onze kleine gemeenschap uitermate moeilijk werken. We krijgen zelfs geen berichtje in de krant, tenzij een advertentie, want van geld is niemand vies".

Aan het woord is mevrouw Anny de Groot-Wiersema, penningmeesteresse van de gemeenschap Nunspeet, in haar woning aan de Kennedylaan 36 te Harderwijk.

Deze gemeenschap groeide in ruim een jaar van 56 naar 85 leden, 50 pct. Wie doet ze dat na? Ofschoon de meeste leden in Harderwijk wonen, heet de gemeenschap van oudsher naar de plaats waar aanvankelijk de oprichting plaats vond en waar indertijd de meeste humanisten te vinden waren: Nunspeet.
Deze plaats was al heel lang bevolkt met niet-autochtonen: gepensioneerden, renteniers, vakantiezoekers. Harderwijk groeide pas later uit. Voorts zijn er leden in Putten, Ermelo, 't Harde, Elburg en Elspeet.
Het kost veel moeite en strijd om voet aan de grond te krijgen in deze zwaarchristelijke omgeving: in schoolbesturen, ziekenhuizen, bejaardencentra of psychiatrische inrichting – overal wordt gemanipuleerd bij het leven teneinde onkerkelijken buiten de deur te houden.

Deze onverdraagzame houding heeft overigens ook een goede kant voor de humanistische minderheid: de verbondenheid is groter. De maandelijkse bijeenkomsten trekken gemiddeld 15 bezoekers; ze worden steeds bij een der leden aan huis gehouden.

„Is er kans op verdere groei?"

„Beslist, want de import-bevolking neemt toe en daar moeten we 't van hebben. Alle nieuwkomers krijgen maandelijks van ons een welkom met gegevens over ons werk. De gemeente heeft besloten, na véél aandrang trouwens, ons de adressen te verschaffen tegen hetzelfde tarief als de kerken moeten betalen. Eerst wilden ze ons tien maal zo veel laten dokken als de christenen."

Het lijkt maar een kleine doorbraak, maar op de Veluwe moet voor álles gevochten worden. Op grotere fronten lukt nog weinig. De moeder-mavo wordt ondanks protesten toch exclusief-christelijk, de schoolbegeleiding wordt bepaald niet zo opgezet als humanisten graag zouden zien.

„U hebt nog te weinig leden om een vuist te kunnen maken?"

„Ja, dat ook natuurlijk, maar de helft van onze leden is 65+, die zijn niet allemaal even strijdbaar meer; dat kun je trouwens ook niet van hen verlangen. Onze sekretaris, mijnheer Bruinshorst uit Nunspeet, neemt waar tot augustus maar dan stopt hij écht. Hij is 70 jaar maar wat DIE man voor ons gedaan heeft is met geen pen te beschrijven. Voor hém een vervanger vinden is op dit ogenblik een groot probleem."
Dat geluid zal vele gemeenschappen bekend in de oren klinken. Maar voor deze gemeenschap is een aktieve sekretaris, die samen met de voorzitter, Adr. Visser uit Elburg, de dames de Groot en Wenting uit Harderwijk en anderen wat werk wil verzetten, broodnodig.
Het contact met de leden wordt onderhouden met een stencilblad, waarvan de voorpagina werd ontworpen door Fred. van Pomeren. De redaktie bestaat uit Anny de Groot en Jan Poelman.

Om deze humanisten-in-de-verdrukking wat te helpen (poesjen heet dat tegenwoordig) zal zondagmorgen 10 juli om 9.30 uur voor radio Hilversum-1, een reportage worden uitgezonden. Dan kunt u diverse humanisten uit die omgeving zelf horen vertellen over hun strijd, en zult u merken dat de cabaretier Fons Jansen gelijk had toen hij jaren geleden zei: Het bekeren van heidenen is een christelijk werk, maar christenen bekeren – da's een heidens werk!

A.W.

Ik ben bang voor...

Zeven jaar geleden richtte mevrouw De Wolf een club voor fobiepatiënten op. Zij deed dat in navolging van een engelse journaliste, die daar in haar land een redelijk succes mee had. De reden voor oprichting van de fobieclub was een persoonlijke angstervaring na een zeer enerverende periode in haar leven. Zelf was zij in twee jaar tijd vier maal geopereerd, haar moeder had tweemaal een hartinfarct gehad, het gezin was twee maal verhuisd en tenslotte kreeg zij tegelijk met haar kinderen waterpokken. Als oudere kun je daar doodziek van zijn.

Na een ernstige instorting, die resulteerde in een half jaar behandeling door o.a. een neuroloog, kwamen de aanvallen met grote regelmaat en snelheid terug, zodat de toestand onhoudbaar werd. Jaren zat zij binnen. Ze durfde niet meer op straat te lopen.

„Doordat je nergens meer naar toe durft, ga je ook niet meer op bezoek en voor je er erg in hebt, heb je jezelf onttrokken aan elk sociaal contact.

Telefonisch ging het nog wel enigszins en dat is mijn geluk geweest, want een oude studiegenoot (ik heb enkele jaren medicijnen gestudeerd) die als huisarts in Utrecht gevestigd was, maakte mij opmerkzaam op een jonge psychiater met een heel nieuwe aanpak".

Op advies van die psychiater kocht zij een 2-de hands VW-tje. Zij durfde immers niet op straat lopen en moest toch naar het ziekenhuis om haar man te bezoeken, die vier maanden lang ernstig ziek was. Hoe zij geleidelijk er boven op kwam, vertelt mevr. de Wolf in nevenstaand verhaal.

Fobieën (angsten) worden door veel mensen, ook artsen, ernstig onderschat. Alleen zij die aan bepaalde fobieën lijden, weten hoe erg de pijnen van hun kwaal zijn.

In zijn boek „Laat je niet kisten vóór je tijd" geeft dr. Steincrohn (uitgave Wereldbibliotheek) een bloemlezing van angsten, die voor sommigen het leven tot een hel maken. Naast de angsten die ieder wel kent (voor muizen, spinnen, katten, hoogtevrees, engtevrees, vrees voor onweer, voor de dood etc.) noemt hij tientallen fobieën, waar u misschien nog nooit van gehoord hebt, zoals ziekelijke angst voor scherpe voorwerpen, voor vlees, voor splinters, stromend water, voor vrouwen, angst om zich te vergissen, conflictvrees, enz.

A.W.

De verget

Angst is geen aanstellerij, maar een kwaal, een aandoening, ja een ziekte. Dat is de kern van het betoog, dat hieronder volgt van mevrouw de Wolf. Een verwaarloosde, vergeten ziekte, waarvan soms zelfs het bestaan wordt ontkend. Ten onrechte. Want angsten beheersen ons leven. Zij bepalen vaak onze daden, zij kunnen ons ongelukkig maken. Bij een enquête onder een representatieve steekproef van ons volk kwam als eerste verlangen naar voren: veiligheid. De angst voor de dood gaat dikwijls nauw samen met angst voor het leven en die kan zich uiten in allerlei specifieke angsten.
Daarover gaat dit verhaal.
Het verhaal van een vrouw, die haar eigen angst niet alleen overwon, maar het initiatief nam om anderen te helpen.
Angst is een ziekte en heeft daarom ook een officiële wetenschappelijke benaming. Het griekse woord voor angst is phobie, of fobie, met de klemtoon op de laatste lettergreep.

„Toen ik voor het eerst na tien jaar weer achter het stuur kroop, reed ik alleen maar naar het ziekenhuis en terug. Geen blokje om!
Maar ik kon mijzelf redden, hoefde niemand iets te vragen, ik kon gaan wanneer ik wilde, ik had toestemming voor doorlopend bezoek. Toen mijn man uit het ziekenhuis kwam, begonnen we serieus aan de zg. gedragstherapie. Deze therapie is te zien als 't aanbrengen van een verandering in het gedragspatroon. Er werd bij mij een begin gemaakt met het leren ontspannen en het beheersen van de ademhaling, zodat ik het hyperventileren afleerde. Tevens werd mij geleerd bewust de functies van het lichaam te ondergaan. Hoeveel mensen krijgen „de zenuwen" van hartkloppingen en benauwdheid? Ga maar eens op één oor liggen, dan voel je je hartslag. Ga je daar op letten, dan hoor je elke verandering in ritme; veel mensen schrikken daarvan, gaan dan liggen tellen en raken in paniek als 't te vlug of te langzaam gaat.

Nadat ik dit allemaal goed onder de knie gekregen had, maakte ik de oefenfase door. In diezelfde tijd las ik in de krant een artikel over die Engelse en haar club voor straatvrezers. Ik besprak dit met de psychiater en hij animeerde mij contact met haar op te nemen en iets soortgelijks in Holland op te zetten. Ik betreurde het nog steeds dat ik mijn medische studie opgegeven had en hij vond dat ik met de achtergrond, die ik had, met zo'n club nuttig werk kon doen. De psychiater was ook degene, die voor mij een contact tot stand bracht met een psycholoog, die ook gedragstherapie toepaste. Toen ik dus startte met de club, had ik na 5 weken 20 therapeuten, verspreid over heel Nederland, waar ik zonodig een beroep op kon doen. Het was niet veel maar toch wat. De eerste „publicatie" kwam door middel van een radiopraatje van Ds. Klamer. Daarna kwamen de kranten en tijdschriften met artikelen en 5½ jaar geleden voor de Televisie **„een klein uur U"** van Koos Postema over fobieën.
Waar ik eerst begon met allemaal „straatvrezers" kwamen er al gauw andere soorten angsten bij. De meest uiteenlopende angsten zoals vrees voor liften, water, spinnen, glas, kapper, mensen enz. enz .De allerergste vorm vind ik zelf de smetvrees, die onherroepelijk overgaat in een wasdwang. Dit is één van de moeilijkste en zwaarste beproevingen die een mens kan krijgen te doorstaan.

Ik wil nu nog even nader ingaan op het begrip fobie.
Wat is een fobie?
1. Een onberedeneerde angst voor een plaats of object.
2. De angst is ontzettend groot en kan niet door een ander worden weggepraat.
3. Men kan de angst niet beheersen.
4. Er volgt meestal een vermijdingsreactie voor de betreffende plaats of object.

Hoe kunnen we fobieën classificeren

a. Sociale fobieën, bang voor contacten met andere mensen.
b. Sexuele fobieën.
c. voor dieren.
d. voor viezigheid (ligt dus dicht bij de dwangneurose).
e. voor straat, plein, ruimte, tunnels enz. enz.

Hoe ontwikkelt zich een fobie?

Dit is niet te beantwoorden. Hoogtevrees, zeggen sommige deskundigen, is aangeboren en kan worden afgeleerd. Deze vrees komt naar boven als iemand lichamelijk niet fit is. Sommige angsten zijn aangeleerd. Neem b.v. een moeder wandelt met een klein kind. Moeder is bang voor honden, elke keer als er een kind aankomt voelt 't kind de moeder licht in 't handje knijpen. Een zenuwcel neemt dit over en het kind wordt zó bang gemaakt voor honden.

Wat kunnen wij eraan doen?

Het is mogelijk zelf iets te doen, maar dat is vreselijk moeilijk.
Dan moet de situatie thuis ideaal zijn en dan moet er alle medewerking van de

en ziekte

omgeving zijn en waar is die te vinden? Ik vergelijk het altijd met het koken van aardappelen als je pas getrouwd bent. Als niemand je zegt dat er water en zout op moet, dan komt er van die aardappels in het begin niets terecht. Op dezelfde wijze moet men de gedragstherapie zien.

Eenvoudig gezegd:
Men leert een methode aan om de situaties, die angsten oproepen, zélf de baas te worden. Er worden uiteraard verschillende methodes gebruikt. Het is geen confectie, maar maatwerk, de therapeut volgt die methode, die het best bij de fobielijder past. Om dit tot een goed resultaat te brengen moet er uiteraard een goede relatie opgebouwd worden tussen therapeut en cliënt. Veel fobielijders beschouwen zich als patiënt. Dit is jammer want simpel gezegd, 't is geen ziekte maar een verkoudheid.

De mensen denken er nooit vanaf te komen, maar uit de praktijk is gebleken dat, wanneer de mens meewerkt, er voor ieder weer een leefbaar leven mogelijk is. Ik zou graag speciale aandacht willen vragen voor mensen met smetvrees. Ik heb nl. gemerkt ook uit eigen ondervinding, dat de omgeving, familie, buren, kennissen, zo makkelijk zeggen: zeg, stel je niet aan, doe niet zo idioot. Dit komt eens zo hard aan bij de smetvrezers, die zich goed bewust zijn, dat zij door deze angst aan hun hele familie een zware last opleggen. Kunt u zich voorstellen wat het is om overal vies van te zijn en daarom de hele dag te moeten wassen? Ook de familieleden worden door de angst van de smetvrezer gedwongen elk moment schone kleren aan te trekken, zich vaak te douchen, nergens aan te komen enz. enz. Stel u voor wat het voor kinderen betekent om nooit vriendjes mee naar huis te mogen nemen, nooit uit logeren te mogen gaan, nooit in huis lekker knoeien met klei of krijt. Stel u voor dat uw man nooit eens vrienden mag vragen om koffie te drinken, nooit eens naar de bioscoop kan gaan, maar ook nooit met vakantie. 't Is werkelijk een onvoorstelbaar leven.

Ik wil eindigen met u nog een indruk te geven van de werkwijze van de Club voor Fobiepatiënten.
Wanneer mensen last hebben van angsten, kunnen ze mij bellen of schrijven. Daarna zend ik hun een zg. introductiestencil toe en voor zover voorradig, een nummer van Fobievizier. Dat is het clubblad dat elke maand toegezonden wordt aan de leden. Dit blad fungeert als contactorgaan tussen de leden onderling. Ze kunnen er zelf in schrijven over hun belevenissen en ervaringen met de therapie. Bovendien kunnen de leden daarin kosteloos een oproep plaatsen voor contacten met andere leden.

Wanneer de leden therapie willen hebben bemiddel ik daarin (kosteloos) en zorg zo voor de juiste therapeut voor een bepaalde fobie. De therapeuten zijn practisch allen psychologen, die getraind zijn in bepaalde behandelwijzen. De kosten van de therapie komen voor eigen rekening.
Dit kan voor velen een handicap zijn, want de vergoeding van de psycholoog is nog steeds niet bij het ziekenfondspakket inbegrepen. Wanneer de betaling op moeilijkheden stuit, dan adviseer ik de leden, hoe de betaling geregeld kan worden. Diverse instellingen en werkgevers hebben speciale fondsen om bijzondere kosten te dekken en wanneer iemand daar geen gebruik van kan maken, geef ik de weg aan, hoe te handelen bij de afdeling sociale zaken van de gemeente, waarin zij wonen. Ook voor mensen, die van de W.A.O. moeten leven, is er een mogelijkheid te vinden

Er wordt door mij alles geprobeerd om voor iedereen een oplossing te vinden.
Een introductie-stencil is te verkrijgen door storting van *f* 5,– op giro 1741011 t.n.v. Mevrouw de Wolf te Woerden.

Laten zij, die dit gelezen hebben en zelf nergens last van hebben, vanaf dit moment bereid zijn begrip op te brengen voor hun medemens met angst!

M. N. de Wolf-Ferdinandusse,
v. d. Valk Boumanlaan 84, Woerden
Telefoon 03480 - 12674

Mevrouw **M. Blom-Mourits,** huisvrouw te Rotterdam, werd in 1921 geboren. Sedert 1949 is zij lid van het Verbond en een zeer actief lid. Zij was voorzitster van de gemeenschap Rotterdam, lid van de verbondsraad, voorzitster van de begeleidingskommissie zieken- en bejaardenwerk terwijl zij daarnaast nog voorzitster van de Rotterdamse vrouwenraad is.

Overzicht per 1 juli 1977

van de bezetting met hoofdbestuursleden van Taakgroepen, Commissies, Stichtingen e.d.

Presidium:
R. A. P. Tielman, N. F. I. Schwarz, P. Spigt, A. J. Wichers
Taakgroep Dagelijks Beheer:
R A. P. Tielman, A. J. Wichers

Taakgroep Geestelijke Verzorging en Vorming: M. Blom-Mourits, E. E. Goldstein, C. W. Kerkhof, G. B. Kosse, R. F. W Diekstra

Stichting Humanistisch Opleidings Instituut: C. W. Kerkhof, N. F. I. Schwarz (tot 1-10-'77) B. Olivier na 1-10-'77.

Commissie voor Personeelsaangelegenheden:
F. K. van Broekhoven, J. W. H. B. Sentrop, L. Vonhoff-Luyendijk

Stichting Steunfonds:
F. K. van Broekhoven, A. J. Wichers, P. G. Postma.

Stichting Erasmushuis:
F. K. van Broekhoven

Taakgroep Gemeenschappen:
A. J. Wichers, E. E. Goldstein

Taakgroep Wetenschappelijk Werk:
A. van Kreveld, J. W. H. B. Sentrop, G. B. Kosse

Taakgroep Publiciteit:
P. Spigt, R. A. P. Tielman

Radio- en televisiecommissie:
P. Spigt, R. A. P. Tielman

Redactiecommissie „Humanist:
P. Spigt, P. G. Postma

Redactiecommissie „Rekenschap":
P. Spigt, R. A. P. Tielman

Radioprogramma's

Zondag 3 juli 1977, 9.30-10.00 uur, Hilversum I
Aktualiteiten vanuit Humanistisch oogpunt.
Samenstelling: Rina Spigt
Presentatie: Karel van de Graaf

Zondag 10 juli 1977, 9.30-10.00 uur, Hilversum I
Onbekend maakt onbemind, vanmorgen een portret van Harderwijk, waar in een overwegend protestants-christelijke omgeving een groepje humanisten met nogal wat onbegrip, onverdraagzaamheid en soms zelfs regelrechte diskriminatie te maken heeft.
Samenstelling: Jetske Mijs
Presentatie: Karel van de Graaf

Zondag 17 juli 1977, 9.30-10.00 uur, Hilversum I
Aktualiteiten vanuit Humanistisch oogpunt.
Samenstelling Rina Spigt/Piet Brinkman
Presentatie: Karel van de Graaf.

Verstandig met energie

Met Carter is het na een paar maanden al precies als met de bijbel na een aantal eeuwen: iedereen beroept er zich op bij de meest tegenstrijdige uitspraken. Vorige maand kwam **Amory Lovins,** adviseur van de Amerikaanse president, de blijde boodschap brengen dat het met kernenergie een aflopende zaak was en dat de Nederlandse economie binnen 40 jaar geheel kon draaien op zon en wind. Nu is Edward Teller in het land, ook al een man achter de president, met de tijding dat we ons haastig (verder) in de kernenergie moeten storten om een catastrofe te voorkomen; met de toevoeging dat het waanzin is om in Nederland iets van zon of wind te verwachten. Ik ben maar blij dat Joop den Uyl het allemaal met de president zelf heeft besproken en niet hoeft af te gaan op **the president's men.**

Nu is die Teller de vader van de waterstofbom en dus in hoge mate verdacht. En gefrustreerd.

Je zult als geleerde iets hebben uitgevonden waarvan je publiekelijk (en misschien zelfs persoonlijk) moet hopen dat het nooit zal worden toegepast, dan ga je je toch in bochten wringen om er een draai aan te geven waardoor het toch nog in werking kan komen? Dus blaas je het risico dat we straks minder energie ter beschikking hebben – waardoor we ons weer met een krabbertje moeten scheren, met de trein moeten reizen, en zelf de deur van de winkel moeten openen – op tot een calamiteit van de orde van een atoomoorlog.

Een tekort aan energie, dat zou wel eens kunnen betekenen dat er een eind komt aan de race naar verdere automatisering, dat het bedrijfsleven niet ongehinderd kan doorgaan met mensen naar de WAO en de WW te sturen, dat we weer aardbeien moeten eten in juni en dat Veilig Verkeer Nederland niet meer van die infame spotjes hoeft uit te zenden over wielrijders die geplet worden door monstrueuze vrachtwagens en daar maar begrip voor moeten hebben.

Rampspoed allerwegen, kortom.

Tuurlijk, zegt Teller, het risico van een kernoorlog ten gevolge van de verspreiding van kernbom-ingrediënten is niet volledig uit te sluiten, maar geef de mensen nou maar volop energie, dan worden ze niet tot wanhoop gedreven en zal het met het uitbreken van kernoorlogen wel loslopen. Hoort het u eens van een geleerde. Een hele geruststelling.

Teller zal best alles van waterstofbommen weten, maar wat weet hij eigenlijk van zon en wind in Nederland? Tot voor kort wisten we daar zelf amper wat van, de eeuwenlange weerpraatjes van het KNMI ten spijt. Maar onder de druk van verontruste burgers zijn er de laatste tijd wat studies op gang gekomen op het gebied van zon- en windenergie. De TH's in Eindhoven en Delft houden zich er studieus mee bezig en komen met verrassende gegevens naar buiten. Gegevens die niet de heer Teller en de Samenwerkende Elektriciteits Produktiebedrijven, maar de heer Lovins en de Beweging Stop Atoomplannen een steuntje in de rug geven.

De redenering: Nederland heeft behoefte aan zoveel duizend Megawatt en wat beschiet daar dat beetje wind en zon aan, is definitief passé. Trouwens alleen al het onnozele warmteverlies, door slecht geïsoleerde woningen en andere gebouwen is al goed voor een paar duizend Megawatt en heel die opgetelde totaalbehoefte van Nederland is een onzinnig en onzindelijk gegeven, dat alleen maar van pas komt aan grote-schaaldenkers, die niet af willen van hun machtsimperium.

Ik schrijf dit terwijl ik net terug ben van een molen in het Brabantse land. Er was weinig wind, je had er nauwelijks erg in, maar toen de molenaar de wieken de vrije loop liet, kwam er een tomeloos geweld op gang en stroomde het meel in verbazend tempo in de zakken. Dat was dan nog een ouderwetse molen: de Thmensen hebben heel wat méér in petto. En het Eindhovense zonnehuis is zelfs in de koudste maand van het jaar, januari, op een groot aantal dagen warm zonder een drup olie of een vlammetje aardgas, zo blijkt uit het nog lopende onderzoek van prof. Van Koppen.

In de oorlog hadden we knijpkatten, weet u nog? Een fietsdynamo in de hand, zal ik maar zeggen. Ik denk dat een echte energiecrisis geen catastrofe wordt, maar een geweldige stimulans voor de luie geesten van onze door energie-overvloed geteisterde cultuur. We zouden eindelijk weer inventief worden. En zuinig met schaars goed.

Zelfs het bedrijfsleven zou er impulsen aan kunnen ontlenen. In plaats van de video-apparatuur en de huishoudcomputers die de nieuwe Philips-president de consument in het vooruitzicht heeft gesteld zou zijn bedrijf continuïteit, werkgelegenheid en zelfs winst kunnen ontlenen aan het produceren van mens- en milieuvriendelijke artikelen die kernenergie geheel overbodig maken.

Vic Langenhoff

(met toestemming overgenomen uit weekblad „De Tijd" van 10 juni 1977, nr. 144).

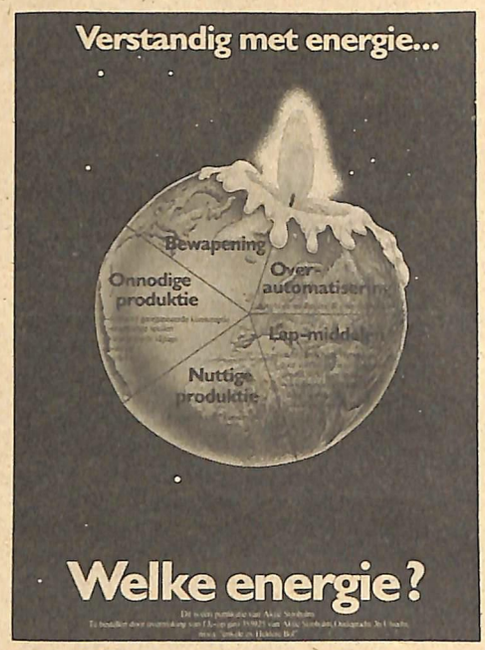

De affiche van de overheid met de opbrandende aarde en het opschrift „verstandig met energie" heeft een antwoord van aktie Strohalm gekregen.

Verstandig met wélke energie? vraagt Strohalm. De affiche is overgenomen uit het X-Y bulletin van juni 77.

Wie 'm wil ophangen kan voor ƒ 3 enkele ex. bestellen per giro 355925 t.n.v. Strohalm, Utrecht, met vermelding: heldere bol.

Het bijgaand artikel van Langenhoff lijkt een goede aanvulling op dat van Frank de Mink in het vorige nummer. Het geeft antwoord op de vraag die voorstanders van kernenergie vaak stellen: als je geen kernenergie accepteert, wat wil je dán?

A.W.

(Vervolg „Niet bij brood alleen" van pag. 3)

enigde Staten, staan op de PQLI hoger genoteerd dan de Verenigde Staten. Bij de ontwikkelingslanden staan Cuba, Zuid-Korea, Taiwan (BNP per hoofd minder dan $ 700) en Sri Lanka en de Indiase deelstaat Kerala (BNP per hoofd minder dan $ 200) hoger op de ranglijst van de PQLI dan landen als Iran, Koeweit en Gabon (BNP per hoofd meer dan $ 1000).

Een Engelse journaliste ontwierp de hedonometer, op basis van zes faktoren, die voor haar de algemene vereisten waren voor een gelukkig leven:

1. Begrip van de omgeving en de mogelijkheid deze te beheersen (max. 15 punten)
2. Sociale steun van familie en vrienden (max. 20 punten).
3. Bevredigend huwelijksleven (max. 10 punten)
4. Voldoende bevrediging van fysieke behoeften zoals honger en slaap (max. 35 punten)
5. Bevrediging van esthetische en zintuiglijke verlangens (max. 5 punten)
6. Bevrediging van de onderzoekdrift (creativiteit, onderzoekingen, enz.) max. 15 punten.

Hiermede benaderde de journaliste de inwoners van een land.

Met deze enigszins willekeurige methode kwam bijv. Botswana, economisch een zeer arm land, hoger uit de bus dan Engeland!

Delft – Peter Krug

Menselijke mogelijkheden

Religie en topervaring, door Abraham Maslow (uitgave Lemniscaat 8, Rotterdam)

Over dit boekje schrijft Prof. H. C. J. Duijker in zijn „ten geleide":
„In dit kleine boekje komen grote vraagstukken aan de orde. Ik noem er een paar; de verhouding tussen godsdienst en wetenschap, de wezenlijke aard van de mens, de uiteindelijke oogmerken van de opvoeding. Deze problemen zijn niet nieuw. Integendeel, zij zijn in het verleden reeds door velen overpeinsd, en onder die velen bevinden zich de grootste denkers zowel uit de Westerse als uit de Oosterse culturele tradities. Maslow, een psycholoog, en meer in het bijzonder één der voormannen van de „humanistic psychology" geeft in deze publikatie vanuit zijn wetenschappelijke achtergrond en vanuit zijn persoonlijke ervaring een visie op deze vraagstukken. Kenmerkend is dat hij enerzijds de traditionele opvattingen bestrijdt maar anderzijds veel traditioneels overneemt. Zo verwerpt hij allerlei gangbare tweedelingen (dichotomieën), als die tussen godsdienst en wetenschap, waarden en feiten, het hogere en het lagere. Het zijn volgens hem deze en dergelijke dichotomieën die ons zicht op de werkelijkheid versluieren. Als men daarentegen afziet van het historisch, cultureel, organisatorisch bepaalde (en niet zelden vervormde), ontdekt men de waardevolle achtergrond in de verschillende tradities. Men ontwaart dat datgene wat de beoefenaar der wetenschap eigenlijk nastreeft (en ervaart) heel vaak veel overeenstemming vertoont met de doeleinden en belevingen die wij religieus plegen te noemen. De waarden, zo meent hij verder, zijn verankerd in de menselijke natuur; menselijke zelfverwerkelijking is niet anders dan het verwezenlijken van waarden.
Deze eenheid en verbondenheid (ook van mens en kosmos) komen tot besef in de z.g. topervaringen, die weliswaar bij de meeste mensen zeldzaam zijn, maar die een blijvende invloed kunnen uitoefenen. Zij zijn het die volgens Maslow de kern vormen van de religiositeit, maar tevens van de wetenschappelijke en artistieke creativiteit.
Deze topervaringen zijn echter niet voorbehouden aan een speciale élite: ook gewone mensen, in situaties van het dagelijks leven, kunnen dergelijke ervaringen deelachtig worden.
„Dit essay van Maslow is een pleidooi voor een niet-dogmatische, onbevangen, realistische bezinning op de mens en zijn mogelijkheden. Hij erkent uitdrukkelijk dat binnen het bestek van dit geschrift uitvoerige documentatie onmogelijk was. Maar in de literatuurlijst en in de aanhangsels, kan de geïnteresseerde lezer materiaal te over vinden om zich verder te oriënteren. Vandaar dat deze beknopte uiteenzetting aan hen, die zich snel een indruk willen vormen omtrent Maslows denkbeelden, zeer goede diensten kan bewijzen."
Tot zover Prof. Duijker.
Ook uit het voorwoord van Maslow zelf nog een paar korte citaten:
„Religie is gemakkelijk te kritiseren, maar moeilijk te verklaren. Het begint mij duidelijk te worden dat de atheïsten, door **heel** de religie en alles wat daarmee te maken heeft uit te bannen, teveel hebben uitgebannen".
En ook:
Topervaringen zijn stellig eerder een kenmerk van gezondheid dan van een neurose of psychose. Ze **kunnen** pathologisch zijn, maar zijn dit vaker niet dan wel. Ze moeten vaker hoog gewaardeerd dan gevreesd worden.

Leiden, mevr. A. L van Engers-Franken

Milieubeleid en kabinetsformatie

Natuurbescherming wil één milieuminister

De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het milieu moet in handen komen van één minister, die het regeringsbeleid in deze coördineert. Dat stellen de natuurbeschermers drs. J. Boom en de Rotterdamse hoogleraar staatsrecht prof. mr. W. G. Verkruisen die donderdag als inleiders optreden op een discussiebijeenkomst over het actuele onderwerp milieubeleid en kabinetsformatie. De bijeenkomst is georganiseerd door de redactie van het „Tijdschrift voor Milieu en Recht", een uitgave van Tjeenk Willink te Zwolle, onder auspiciën van de Stichting Natuur en Milieu.
Blijkens zijn stellingen bepleit drs. Boom de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van bodem, water en lucht te leggen bij één milieu-minister. Bij de besluitvorming over belangrijke beleidsonderdelen als energie, vervoer, gebruik van ruimte, natuurbehoud enz., voor zover die bij andere ministeries berusten, dienen milieu-effecten expliciet herkenbaar te zijn en milieurandvoorwaarden bindend te kunnen worden gesteld. Het zoeken naar een structuur van één super-milieuminister is een heilloze weg, evenals het onderbrengen van milieuzaken bij een ministerie met anderszins ordenende bevoegdheden, zoals dat van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening.
De tweede inleider, prof. Verkruisen, meent dat bij deze kabinetsformatie twee belangrijke knelpunten in het milieubeleid in elk geval moeten worden opgelost.
Het eerste is, dat vanuit allerlei departementen nog te veel beslissingen worden genomen die niet tevoren grondig op hun gevolgen voor het milieu zijn onderzocht. Het tweede is, dat telkens weer onduidelijkheid blijkt over de vraag welke van de bewindslieden uiteindelijk de verantwoordelijkheid heeft voor het milieubeleid.
Het eerste knelpunt wil hij oplossen door het invoeren van besluitvormingsprocedures op rijksniveau die garanderen dat beslissingen pas worden genomen als de gevolgen daarvan voor het milieu helemaal zichtbaar zijn gemaakt (milieu-effect-rapportering). Het tweede knelpunt is op te lossen door aanwijzing van één minister die verantwoordelijk is voor de coördinatie van het regeringsbeleid met betrekking tot het milieu. Twee wegen staan daarvoor naar zijn mening open: óf er komt één minister voor ruimtelijke ordening en milieubeleid (in welk geval de portefeuille van Volkshuisvesting aan een andere minister toevalt), óf er komt een afzonderlijke coördinerende minister voor het milieubeleid met een zwaardere portefeuille dan nu het geval is. Voor deze laatste oplossing spreekt prof. Verkruisen een lichte voorkeur uit.

Stichting „Natuur en Milieu"

BRIEVEN • BRIE

Export van religie

„Moeten we het Christendom naar de Derde Wereld brengen?" is een vraag, die in één of ander radio- of TV-programma werd gesteld, dat ik helaas niet beluisterd of bekeken heb.
Wel vraag ik me af of men het Christendom van Noord-Ierland naar de Derde Wereld wil brengen en waarom geen Islam of Bhoeddisme.
Dit komt waarschijnlijk omdat de Christenen zich extra op de borst slaan en in de waan verkeren dat ze het enige ware geloof bezitten.
Wat denkt u van een mannetje God, die het met een zekere Maria houdt en daardoor een kind verwekt, dat een profeet blijkt te zijn.
Vergeet het maar! En dan die Joden, die hieraan geen boodschap hebben en die op de kop af weten hoe oud de aarde is, nl. ca. 5737 jaar. In werkelijkheid weten we nu dat de aarde meer dan 10 miljard jaren oud is en dat de Bijbel een boek van het jaar nul is en meer dan 14 eeuwen is overgeschreven door monniken, die er het nodige bijgefantaseerd zullen hebben.
Toen Darwin zijn evolutietheorie ontwikkelde en duidelijk begon te worden, dat de mens van de aap afstamt zei de vrouw van een Engelse kerkelijke hoogwaardigheidsbekleder: „Laten we ervoor zorgen, dat zo weinig mogelijk mensen hiervan horen".
Een bewijs, dat dominees en pastoors u vaak tegen beter weten in of door indoctrinaties van alles trachten bij te brengen.
Ze beseffen veelal zelf niet welk een ethische ruïne ze aanbrengen.
De mens is een dier met hersenen en gebruikt die vaak ook, soms op een erbarmelijke manier. Als een dier dood is, dan is hij dood of dacht u soms dat er hemels voor apen, koeien, vlinders, bijen en bloemen waren, resp. voor alles wat leeft en bloeit ons toch steeds weer boeit.

Drachten, Harry Schult

Vervolg van „brieven" op pag. 8

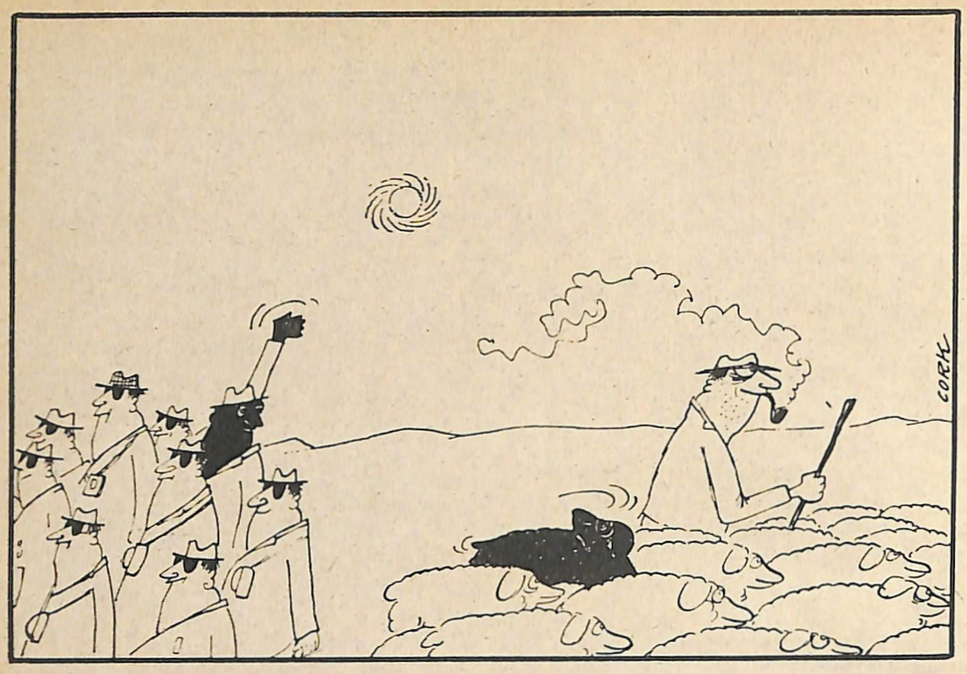

Blank en zwart

Precies een jaar na de opstand in Soweto die aan 600 zuid-afrikanen het leven kostte, verschijnt bij BOA te Leiden een boek(je) over de Apartheid.
De titel luidt „Opstand der rechtelozen" en het kost *f* 4. Te bestellen Pasteurstraat 26, Leiden. Giro 264.8800. De naam BOA is een afkorting van Boycot Outspan aktie waarvan o.a. de zeer bekend geworden poster afkomstig is „Pers geen Zuid-afrikaan uit".
„Opstand der rechtelozen" geeft een goede analyse van de economische situatie, van de toestand der zwarte arbeiders onder het blanke regiem – en . . . tekent een somber toekomstbeeld voor de zwarte zowel als voor de blanke bevolking.
Wie in zijn kennissenkring iemand heeft met plannen voor emigratie of voor een contractperiode naar Zuid-afrika, kan hem een dienst bewijzen door hem het bovengenoemde hoekje ten geschenke te geven.
Daarbij moet u vooral wijzen op de hoofdstukken over de economische vooruitzichten, de onrust onder de arbeidersbevolking, het verloop van de buitenlandse investeringen, de spanningen in de goudmijn-industrie, kortom eigenlijk op alle 110 pagina's. Een onrustbarende ontwikkeling. Om eventueel misverstand te vermijden: de tekening hiernaast afgedrukt heeft met de inhoud van het boekje niets te maken; ze is slechts bedoeld om even een glimlach bij u op te roepen na alle serieuze leesstof.

A.W.

(Vervolg „Brieven")

Binnen vrij korte tijd stonden op de voorpagina van Humanist twee bijbelse voorstellingen afgebeeld. Wat de bedoeling daarvan ook moge zijn en hoe het onderschrift ook is, ze horen in ons blad niet thuis, lijkt mij. Op de voorpagina van het nummer van 15 juni drukte Casper Vogel, die ik anders wel waardeer, zich toch wat ongelukkig uit.
Vogel bedoelt waarschijnlijk, dat onze kritiek meer uitgaat naar de zelfingenomenheid, de bevooroordeeldheid en de onverdraagzaamheid van sommige christenen.
Mijn opvatting is daarentegen, dat deze eigenschappen veroorzaakt of althans gestimuleerd worden door het geloof in god. Het grote gevaar is het in absolute zin geloven aan een fictie: geloven wordt dan een zeker weten.
Als anderen behoefte hebben om in god te geloven, dan moeten zij dat weten. Maar de geschetste zelfingenomenheid en onverdraagzaamheid staan wel in verband met dit geloof in een irrationaliteit.

Nu kunnen humanisten evenzeer zelfingenomen, bevooroordeeld en onverdraagzaam zijn als iedereen; dit zijn immers algemeen-menselijke eigenschappen. Christenen én humanisten moeten er voortdurend tegen vechten en op hun hoede zijn.
Maar bij humanisten bestaat er geen enkel verband met de levensbeschouwing. Bij christenen wél, daardoor lijken en zijn zij ook onverdraagzamer: hun „gewone" menselijke onverdraagzaamheid wordt versterkt en bevorderd door hun geloof in iets als een absolute zekerheid te beschouwen.

Middelburg, J. Scheltens

Menuet

wij dansen samen een menuet
we kozen onze plaatsen
de passen maken we nauwgezet
bewegen ons als poppen
uit kartonnen dozen
met op de wangen
de geverfde rozen

wij buigen hof'lijk voor elkaar
zoals het hoort
weloverwogen
je neemt mijn hand
houten gebaar
mijn blik ketst af
op je versteende ogen
bevroren ligt de glimlach
om je mond

het ritme
dat ons samenbindt
kan enkel nog benauwen
straks is de laatste klank
verstomd.
en alles opgehouden

Uit de bundel „signalen van mensen wil ik U geven", door Willy Balyon. Uitgave Inter-Limburg 1977 - prijs *f* 9,50.

Elke 14 dagen keren een aantal nummers van Humanist terug met de aantekening: onbestelbaar, of verhuisd, onbekend op dit adres enz.
Soms slechts 5, maar ook wel eens 40 nummers. Opzoeken van adressen in het bevolkingsregister kost tijd en geld; beide kan het Centraal Bureau in Utrecht nuttiger besteden.
Wilt u bij onjuiste adressering of tenaamstelling dit melden aan postbus 114, Utrecht?